

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

KEREITI YA 12

LOETSE 2013

**SESOTHO PUO YA LAPENG – PAMPIRI YA 1
MEMORANTAMO**

DIMARAKA: 70

Memorantamo ena e na le maqephe a 6.

KAROLO YA A: TEKOKUTWISISO**POTSO YA 1****[SI 2 MT 1.3, 2.1, 2.5, 2.6, 2.10, 3.1, 3.2 LE SI 4 MT 2.11]**

- 1.1 Fetile √ (1)
- 1.2 O ne a tshehisa, a llisa, a hlonamisa (tse pedi.) √√ (2)
- 1.3 Tsa hae di theko e tlase athe tsa ba bang di theko e hodimo (di a tura.)√√ (2)
- 1.4 Tjhe, ha re a tshwanela ho tshehisa ka batho ba hlophehang. √√ (2)
- 1.5 O ne a ka tswa sekolo ke ketso eno. √√ (2)
- 1.6 O ne a batla ba shebe yena feela ha a se a apere tsa hae. √√ (2)
- 1.7 D √ (1)
- 1.8 Ba ne ba kgahlwa ke yena. /O ne a apara hantle./ O ne a apara diaparo tse turang. √ (1)
- 1.9 Ke ho se robale ka ho anetseng. √ (1)
- 1.10 Ke ho fetwa ke dithuto tsa hae/ a feile/ba mo tshehe ba bang. √√ (2)
- 1.11 Ba fumane nako e lekaneng ya ho robala. √ (1)
- 1.12 B √ (1)
- 1.13 O kopilwe ka boikokobetso hore a robale hobane o tla tsosa bana. √ (1)
- 1.14 A se tswe a balehe/ batho ba se kgone ho mo namolela. √ (1)
- 1.15 Ke ho tsamaya a ye hae ka maoto a sa palama koloi. √√ (2)
- 1.16 Ke hobane Spider o ne a na le koloi. √ (1)
- 1.17 Ke botlokotsebe ba ho a utswa dikoloi. √ (1)
- 1.18 Ba ne ba na le tjhelete empa ba sa sebetse ebile ba na le dikgarebe tse ntle. √√ (2)
- 1.19 Batswadi ba hae le titjhere ya hae. √√ (2)
- 1.20 Ba ile ba tshwarwa ba iswa tjhankaneng. √ (1)
- 1.21 Ha o utswa o tla tshwarwa./ E meng metswalle ha e a loka. Maikutlo a tla fapania. Amohela a nepahetseng. √ (1)

KAROLO YA B: KGUTSUFATSO**POTSO YA 2****[SI 3 MT 3.5]****DINTLHA TSE KA HLAHELLANG KE TSENA:**

- Batho ba tlameha ho utlwana.
- Ba tlameha ho wa ba tsoha mmoho.
- Ba tlameha ho lakaletsana mohlohonolo le katleho.
- Ba qobe bora le mano.
- Ba bontshe botshepehi le lerato.
- Ba etse mesebetsi mmoho.
- Ba kgeme mmoho.

Tataiso mabapi le ho tshwaya:

- Moithuti a ka ngola ka dintlha kapa ka seratswana.
- A ngole dipolelo tse feletseng.
- A ngole ka mantswe a hae empa a se fetole moelego wa tema.
- A ngole palo ya mantswe qetellong ya kgutsufatso.

Matshwao

Matshwao a 7 ho dintlha tse supileng.

Matshwao a 3 a puo.

Kaofela matshwao a 10.

Kabo ya matshwao mabapi le puo:

- Ho tloha ho dintlha tse 1 – 3 fana ka letshwao le le leng.
- Ho tloha ho dintlha tse 4 – 5 fana ka matshwao a mabedi.
- Ho tloha ho dintlha tse 6 – 7 fana ka matshwao a mararo.

Ela hloko: Momahano ya dintlha e bohlokwa e ka ba ka dintlha kapa ka seratswana.

Ela hloko hape: Le ha moithuti a sa araba seo a se botsitsweng (a tswile lekoteng), moithuti a abelwe matshwao.

Palo ya mantswe:

- Netefatsa palo ya mantswe ka ho a bala mme qetellong o bontshe ka letshwao lena (//).
- Se ka fokotsa matshwao ha moithuti a sa ngola palo ya mantswe qetellong kapa a ngotse e seng yona.
- Ha mantswe a fetile lenane leo a le behetsweng, bala ho fihlela ho ao a a behetsweng mme o eketse ka a mahlano (5) feela, e be o tlohela a mang ao a mangata. O se fokotse matshwao.
- Mo abele matshwao moithuti haeba o ngotse kgutsufatso e kgutshwane haholo, ha feela e na le dintlha tse hlokahalang.
- Mohlala wa palo ya mantswe:

POLELO	PALO YA MANTSWE
Ke a tsamaya	3

Motshwai a sebedise sekala sena ha a aba matshwao:

Din	7
Tp	3
Matshwao kaofela	10

MATSHWAO OHLE A KAROLO ENA YA B:**10**

POTSO YA 3: PAPATSO**[SI 2 MT 1.7, SI 4 MT 2.1, 2.2, 2.3]**

- 3.1 Mongolo o moholo/ setshwantsho √ (1)
 3.2 Hlokomela √ (1)
 3.3 Batho **ba baholo** ba hlontjhwa. √√ (2)
 3.4 Itshireletsa √√ (2)
 3.5 C (leakaretsi) √ (1)
 3.6 Wona √ (1)
 3.7 Dr. Miracles ha e fumanehe mabenkeleng a Clicks. √√ (2)
[10]

POTSO YA 4: KHATHUNU**[SI 2 MT 1.4, 1.7, 2.6 SI 4 MT 1.4, 2.2, 2.11]**

- 4.1 Ditshebetso ha di tliswe bathong./ Masepala ha a nke dithole. √√ (2)
 4.2 O tshohile./ maketse √ (1)
 4.3 A (Ditshebeletso ha di yo.) √ (1)
 4.4 Ke ntse ke ba ngolla. √√ (2)
 4.5 Dibeke di tharo jwale.√ (1)
 4.6 Ke batho ba ha Masepala. √ (1)
 4.7 E, o tla ba le bopaki ba hore o kile a bua le bona. √√ (2)
[10]

POTSO YA 5**[SI 4 MT 1.5, 1.8, 1.9, 2.1, 2.4]**

- 5.1 **Dikeledi** o fihlile hoseng sekolong kajeno. √ (1)
- 5.2 **Hoja** ka tseba hore ntate o a tla nka be ke sa tsamaya. √√ (2)
- 5.3 B (Ngwana wa pele lapeng.) √ (1)
- 5.4 Hloname/ kwatile √ (1)
- 5.5 Jwala ba kgakgathwa letsheare lohle mohlang oo. √√ (2)
- 5.6 **Bosiu** ba teng a robala **jwalo ka lesea**, mathata a a lebetse. √ (1)
- 5.7 Maqheka/ maqiti/ masene √ (1)
- 5.8 Mosangwana √ (1)

[10]

MATSHWAO A KAROLO ENA A: 30
MATSHWAO A PAMPIRI ENA A: 70